

UNITATE CURS 6

Evaluarea în atletismul școlar

Scopul

Scop: înțelegerea procesului de evaluare în atletismul școlar

Obiective operaționale. După ce va studia această unitate de curs, studenții vor putea să:

- ☞ evidențieze ce anume și cum se evaluează în atletismul gimnazial;
- ☞ descrie care sunt probele de evaluare la atletism pentru învățământul gimnazial;
- ☞ prezinte care sunt cerințele necesare formării la elevi a capacității de autoevaluare la disciplina „atletism”;
- ☞ comenteze rolul evaluării predării conținuturilor de atletism.

Evaluarea, parte complexă și esențială a procesului de învățământ, este analizată în pedagogia prin raportare la două procese esențiale pe care le reglează: **predarea și învățarea**.

Evaluarea este:

- a) „o serie de operații prin care se obțin informații utile cu privire la nivelul de pregătire al elevilor și calitatea instruirii”¹;
- b) „act didactic care asigură evidențierea cantității cunoștințelor dobândite și valoarea (nivelul, performanța) acestora la un moment dat – în mod curent, periodic sau final, oferind soluții de perfecționare a actului de predare-învățare”².

Conform surselor din literatura pedagogică, evaluarea este orientată atât pe procesul predării-învățării, cât și pe rezultatul acestuia, implicând operații de comparare – aproximare- estimare, știut fiind faptul că verbul „a evalua” poate primi și semnificația de: a expertiza, a estima, a arbitra, a judeca, a cota, a clasifica, etc.

Evaluarea în educație fizică – delimitare concept

Parte a activității didactice, evaluarea în educație fizică și sport **determină și înregistrează PROGRESUL elevilor în însușirea competențelor specifice**.

În Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România (2006), evaluarea este definită ca fiind „o etapă a procesului didactic ... care **vizează atât rezultatele obținute de elev în plan biomotric, emoțional, cognitiv, moral etc., precum și modul în care ele au fost obținute**”³.

¹ Albușescu, I., Albușescu, M., (2000), Predarea și învățarea disciplinelor socio-umane. Elemente de didactică aplicată, Editura Polirom, Iași, p.170;

² Bontaș, I., (1996), “Pedagogie” Editura All ,Bucuresti, p.201;

Ca și strategii generale ce pot fi utilizate de evaluarea în educație fizică și sport (având la bază tipurile principale de evaluare la care literatura de specialitate face referiri), amintim aici:

- **strategii de evaluare inițială** (exemplu: depistarea nivelului de cunoștințe ale elevilor la începutul clasei a V a referitoare la startul și lansarea de la start la alergarea de viteză sau depistarea capacităților lor psihomotrice – nivelul manifestării vitezei pe 50 m - înainte de a trece la predarea conținuturilor noi). Evaluarea, în acest tip de strategii, mai este numită și *predictivă*, determinând diagnoza și orientarea în viitor a noilor obiective ale educației fizice și sportului;
- **strategii de evaluare continuă** (exemplu: evaluarea continuă a modalității de însușire separată iar apoi unitară, în cadrul unui sistem de lecții, a fazelor săriturii în lungime: realizarea aterizării, bătaia-desprinderea și faza de zbor, legarea elanului de bătaie-desprindere etc). Evaluarea, în acest tip de strategii, mai este numită și *formativă*, determinând estimarea diferitelor faze sau niveluri de acumulare a cunoștințelor și abilităților la un moment dat, estimare care ajută la corectarea și adaptarea permanentă a predării-învățării;
- **strategii de evaluare finală** (exemplul nr.1: la finalul lecției în care s-a predat startul de jos, se evaluează nivelul cunoștințelor teoretice și practice privind numărul comenzilor, poziția corpului în timpul fazelor tehnice și execuția propriu-zisă a lor; exemplul nr.2: la finalul unității de învățare destinate aruncării mingii de oină cu elan se evaluează atât tehnica de execuție cât și performanța înregistrată). Evaluarea, în acest tip de strategii, mai este numită și *sumativă*.

OPERAȚIILE evaluării:

- **verificarea** cu operațiile sale de „*măsurare*”, „*înregistrare*” și „*interpretare*” (exemplu: verificăm execuția tehnică a pasului săltat, măsurăm performanța obținută la alergarea de viteză sau la aruncarea mingii de oină, înregistrăm rezultatele pe fișele specifice, interpretăm evoluția la alergarea de viteză). De asemenea, tot la abordarea teoretică a verificării ca operație de bază a evaluării, Ghe.Cârstea (2000) include și „*testarea*” ca fiind „*variantă a verificării ... care se aplică la educația fizică și sportivă școlară, pe baza unor probe practice sau scrise, standardizate național sau/și internațional*. Aceste probe standardizate se numesc *teste*: testul Cooper, testul Ruffier, testul Praga etc”⁴;
- **aprecierea (evaluarea propriu-zisă)** prin:
 - ↳ *expresii verbale* (forte bine!, bravo! Felicitări, vezi că se poate! etc). Dacă sunt utilizate des, pot avea rol motivator și mobilizator;
 - ↳ *calificative* (foarte bine, bine, satisfăcător, nesatisfăcător);
 - ↳ *simboluri - note* (de la 1 la 10) sau *puncte*.
Conform literaturii din teoria și metodică educației fizice, atunci când aprecierea se face prin observații ale execuției elevilor, a comportamentului lor, ea poate fi caracterizată mai mult sau mai puțin de subiectivism, iar când rezultatele pot fi măsurabile atunci aprecierea poate fi obiectivă.
- **notarea** prin acordarea de note sau calificative. Ea poate fi *analitică* (exemplu: pentru fiecare execuție a unei faze tehnice la aruncarea mingii de oină se acordă câte o notă) sau *globală* (exemplu: se acordă o notă pentru execuția completă a aruncării mingii de oină fie prin calcularea mediei notării analitice a fazelor, fie pentru execuție în ansamblul ei). Notarea poate fi, în opinia G.Rață (2008), *de natură tehnică* (accent pe execuția tehnică a

³ M.T.S. (2006), Enciclopedia Educației Fizice și Sportului din România. Volum IV – Dicționar descriptiv și explicativ de noțiuni și termeni, Editura Aramis, București, p.163:

⁴ Cârstea, Ghe., (2000), Teoria și metodică educației fizice și sportului pentru examenele de definitivat și gradul didactic II, Editura AN-DA, București, p.188;

fazelor probelor atletice), fie de *natură performanțială* (cât alergă elevul, cât sare sau cât aruncă elevul). **Scop final:** integrarea elevului într-o scală valorică.

▪ **CONDIȚIILE unei evaluări reușite** (V.Tudor,2005):

- exactitatea măsurării;
- stabilirea criteriilor de apreciere;
- priceperea evaluatorului în efectuarea măsurărilor;
- capacitatea evaluatorului de a interpreta și aprecia datele obținute.

▪ **GREȘELI de evaluare:**

- subiectivism;
- folosirea unei singure modalități de măsurare sau/și apreciere;
- efectul „halo”, efectul „Pygmalion”, efectul „contrast”, eroarea individuală (ecuația personală a profesorului), eroarea logică.

În educație fizică și sport , evaluarea este, de regulă, de tip **PRACTIC** și are la bază **Sistemul Național Școlar de Evaluare**.

Pe cine, cum și ce evaluăm în lecțiile cu teme de atletism?

PE CINE EVALUĂM?

În predarea atletismului la orice ciclu de învățământ, profesorul de educație fizică poate evalua:

- 👉 **elevii luați individual** (exemplu: performanța sau nota obținută de fiecare elev la alergarea de viteză pe 50m);
- 👉 **elevii luați în raport cu grupul din care fac parte** (exemplu: clasificarea elevilor în funcție de performanța și nota obținută la săritura în lungime de pe loc);
- 👉 **o clasă sau un lot de elevi grupați după un anumit criteriu** (exemplu 1 – criteriu vârstă: performanțele obținute de elevii de a V a la alergarea de viteză, de cei de a VI a, ș.a.m.d.; exemplu 2 – criteriu sex: performanțele obținute de elevele din a VI a, și cele obținute de elevii de clasa a V a la alergarea de rezistență);
- 👉 **un eșantion de elevi** (exemplu: efectuarea unei cercetări științifice privind manifestarea potențialului biomotric al elevilor de gimnaziu dintr-o anumită arie geografică în scopul realizării unei selecții pentru atletismul de performanță);

CE EVALUĂM?

Adaptând opiniile specialiștilor (care au tratat în lucrările lor și aspectele de pedagogia sportivă școlară: M.Epuran, Ghe.Cârstea, A.C.Dragnea, E.Firea, G.Rață, L.Mihăilescu, M.Stănescu, V.Tudor etc) la specificul activității lecțiilor cu teme de atletism și *completând* cu unele aspecte putem evalua:

- **în plan somatic:**
 - dezvoltarea fizică și fiziologică (a musculaturii, a capacității vitale, a pulsului, etc). Aceste aspecte somatice sunt evaluate în special la clasele din cadrul unităților de învățământ vocațional sportiv (cluburi sportive școlare, licee sportive cu clase de atletism).
- **în plan cognitiv:**
 - *cunoștințe* (referitoare la fazele probelor atletice, cunoștințe de regulament, de asigurare și protecție în timpul desfășurării probelor din atletism, de anatomie și de fiziologie etc);
 - *noțiuni* (ca: atletism, probă athletică, competiție, fair-play, etc);
 - *reguli* (regula startului fals, regula evadării din pluton, a menținerii culoarului de alergare etc);
 - *capacități* (de decizie, de orientare în spațiu, de organizare etc).
 - *stil de învățare* (prin ce canal de primire a informației, elevul reține mai bine).
- **în plan afectiv-atiudinal**
 - *atiudinea deschisă* spre învățarea fazelor tehnice, spre învățarea mișcărilor complexe de coordonare braț și picior opus, etc;
 - *nivelul de interes și implicare* în întrecerile din probele individuale sau de ștafetă;
 - *sentimente pozitive* față de colegi, profesori, arbitrii;
 - *combativitate, perseverență, voință, motivație*.
- **în plan psihomotor:**
 - *deprinderi și priceperi motrice de bază* (alergare, săritură, aruncare);
 - *deprinderi și priceperi motrice specializate* (efectuarea pașilor specifici la aruncarea mingii de oină, pivotarea pe piciorul de sprijin la aruncarea greutății, pendularea activă pentru trecerea gardurilor sau obstacolelor, startul de jos, desprinderea și răsucirea la săritura în înălțime etc)
 - *comportamente*;
 - *aptitudini/capacități psihomotrice motrice* (viteză, rezistență, forță);
 - *performanțe sportive* (timp, distanțe).
- **în plan social:**
 - *colaborarea* cu ceilalți elevi (în ștafetele și parcursurile cu teme din atletism);
 - *socializarea* prin fairplay în cadrul competițiilor atletice interscoli etc.

În cadrul lecțiilor cu teme de atletism putem evalua(L.Mihăilescu 2006),:

- a) **VITEZA DE DEPLASARE** în alergări (în metrii sau km /secundă, minut sau oră);
- b) **LUNGIMEA SĂRITURILOR** (în metrii);
- c) **LUNGIMEA ARUNCĂRILOR** (în metrii);
- d) **VALOAREA PERFORMANTEI ÎN PUNCTE** (tetratlonul școlar);
- e) **VALOAREA PERFORMANTEI ÎN LOCURI DE CLASAMENT** (exemplu: crosul sau oricare probă atunci când criteriu de calificare în faza superioară a competiții școlare restricționează accesul – prin număr limitat de locuri).

Evaluarea eficientă în predarea atletismului școlar este aceea care:

- oferă profesorului date despre atingerea obiectivelor specifice atletismului;
- ajută profesorul să determine o diagnoză a progresului elevilor în execuția probelor atletice;
- oferă profesorului reper în aprecierea proprie a predării deprinderilor și priceperilor motrice specifice precum și a probelor din atletism;
- ajută profesorul să adapteze sarcinile predării atletismului la particularitățile elevilor;
- oferă feedback (profesorului, unității școlare și părinților).

CRITERII ÎN EVALUAREA COMPETENȚELOR LA ATLETISM

Pentru o evaluare obiectivă și eficientă a competențelor specifice atletismului, profesorul trebuie să țină cont de următoarele criterii

- **criteriul performanței motrice** a elevului (exemplu: rezultatul la proba de 50m alergare de viteză sau la 800m alergare de rezistență)
- **criteriul progresului** (exemplu: cât de mult a evoluat execuția tehnică a săriturii în lungime cu 1 și ½ pași în aer a unui elev de clasa a VII a comparativ cu execuția aceluiași elev aflat anterior în clasa a VI a);
- **criteriul atingerii obiectivelor pedagogice** (cognitive, afective, psihomotrice, sociale);
- **criteriu comportamental** (exemplu: atitudinea și gesturile elevului în timpul însușirii probelor atletice din programa școlară);
- **criteriul implicării active în lecție** (exemplu: dorința elevului de a-și însuși corect startul de jos și lansarea de la start, sau de a reuși să execute, într-un anumit moment din lecție, evadarea din pluton și câștigarea probei de control la 800m);
- **criteriul însușirii cunoștințelor teoretice** (exemplu: elevul poate detalia care sunt fazele tehnice la o probă din atletism, care sunt prevederile regulamentare la aruncarea mingii de oină cu elan, etc);
- **criteriul autoaprecierii, al „gândirii operaționale”** (exemplu: profesorul poate avea un reper al implicării elevului în însușirea noțiunilor alergării de garduri și prin autoevaluarea pe elevul și-o realizează după fiecare execuție tehnică).

FORMAREA CAPACITĂȚII DE AUTOEVALUARE A ELEVILOR LA DISCIPLINA „ATLETISM”

În educație fizică și sportul școlar educație fizică, ca de altfel și în alte discipline, nu numai profesorul are „nevoie” de feedback din partea elevilor pentru a aprecia nivelul acestora sau pentru a-și evalua activitatea de predare. **Și elevii, ca parte direct implicată în formare și dezvoltare, doresc să primească și ei feedback de la profesor pentru a-și autoevalua comportamentul.**

Exemplu:

În lecția de învățare a pașilor specifici părții a doua a elenului la aruncarea mingii de oină, profesorul explică și demonstrează cei patru pași, după care pune elevii să execute, iar el observă din lateral. Execuția acestora devine feedback cu încărcătură informațională asupra comportamentului elevilor și astfel, *profesorul evaluează atât elevul care execută (deci evaluează activitatea acestuia) cât și actul predării sale* (poate astfel să analizeze ce și cum a explicat, dacă explicația a fost suficient susținută de argumente tehnice, dacă limbajul a fost adecvat, ce anume mai trebuia spus elevilor etc) *realizând astfel evaluarea activității sale (autoanaliza predării).*

Elevii, după execuția pașilor specifici de elan la aruncarea mingii de oină, „caută” privirea sau glasul profesorului pentru a primi un feedback asupra execuției lor. Acest feedback este comparat cu senzațiile și percepțiile motrice „simțite” și astfel, elevii pot să-și evalueze propria execuție.

Această autoevaluare se face, deci, prin raportare atât la informația primită de la profesor cât și la informația subiectivă provenită de la psihomotricitatea sa.

Formarea capacității de autoevaluare poate să evolueze până la autoapreciere verbală și chiar auto-notare (G.de Landsheere, 1971 amintit de G.Rață, 2008), la început dirijată de profesor, iar ulterior supravegheată din ce în ce mai puțin de acesta.

Formarea capacității de autoevaluare la disciplina „Atletism” implică, în opinia noastră, câteva cerințe ce devin obligatorii pentru succesul acestei acțiuni a elevilor:

- **cunoașterea de către elevi a unui nivel optim de detalii referitoare la execuția tehnică** a alergărilor, săriturilor și aruncărilor;
- **efectuarea unui număr optim de repetări a unei faze sau probe din atletism** pentru formarea unei reprezentări corecte asupra contactului cu solul la alergări și sărituri, asupra pozițiilor segmentelor corpului în faza de elan la aruncări sau sărituri, etc;
- **deținerea unui nivel superior de condiție fizică și a unor indici crescuți de coordonare** care să permită efectuarea cu ușurință a fazei tehnice sau a probei atletice respective;

- **poziționarea elevilor astfel încât să observe și execuțiile altor colegi** (și chiar să corecteze execuția acelor colegi, bineînțeles în prezența profesorului).

Aprecieră obținută în școală (sub forma calificativelor, a notelor, a încurajărilor efectuate de profesor) „este asimilată, interiorizată de elev, devenind reper în autoapreciere, în formarea imaginii de sine”⁵

Tema Unitate curs VI

Răspundeți la cele 2 întrebări de mai jos:

Elevul se poate autoevalua în cadrul lecțiilor cu teme de atletism asupra (specificați și oferiți exemplu):.....
.....
.....????

(maxim 1 pagină)

În cadrul lecțiilor cu teme de atletism, profesorul poate evalua? (specificați și oferiți exemplu):.....
.....
.....????

(maxim 1 pagină)

Tema va fi descrisă pe **maxim 2 pagini, cu tot cu exemple.** Tema va fi trimisă, pentru centralizare, colegului dvs **STRUGARU PETRU**....la adresa de mail: seaper_peter_35@yahoo.com

⁵ Bocoș, M., & colab., (2001), Didactica modernă. Ediția a II a revizuită, Editura Dacia, Cluj Napoca, p.215;